

mark?" (Hist. Tidsskr. 6. R. VI) — og gentager en anden Præhistorikers Yttring om, at man jo aldrig har kunnet paavise et utvivlsomt „gotisk“ Gravfund. Han advarer mod at gøre Handelsvarers Forekomst til Vidnesbyrd om Folkeslags Berøringer og endvidere imod at betragte Stammer og Folk, som vi kende fra den historiske Tid, som bestaaende i de forhistoriske Tidsrum, da vi dog veed, hvor let saadanne Sammenslutninger kunde ske og opløses. Man studser noget ved at se, at Ord og Forhold, som vedrøre den statlige Ordning, netop skulde komme fra Kelterne, hvem man hidtil har tillagt ringe Evne i den Henseende; man vil vist ofte have Indvendinger mod hans Sætninger om Laan og Levninger fra Urtidsfolkene (saaledes flere Enkeltheder om Matriarchatet og om Sporene af Moderretten hos Tacitus), man vil vel finde, at de ethnografiske Paralleller stundom ere lidt vilkaarligt valgte (Masai ved Kilimandscharo, Weddas). Men Bogens Værd er ubestridelig.

J. S.

En yngre engelsk Forsker, Miss Bertha Phillpotts, har offentliggjort en meget værdifuld Bog om et Emne, som kun sjældent har været behandlet og vel ingensinde før ved almindeligt Udblik over Landene, nemlig en Undersøgelse af, naar de retslige Sider af Slægten som en videre Kreds med dens fælles Ansvar og fælles Pligter ophørte at bestaa. Bogens Titel er: *Kindred and clan in the middle ages and after. A study in the sociology of the teutonic races* (Cambridge 1913). Det mest typiske Udslag af Ættens Sammenhængen er vel nok dens Pligt til at deltage i Mandebodens Udredelse sammen med Drabsmanden og tillige dens Ret til Andel i Mandeboden for den dræbte Slægtning. Dette er ogsaa Hovedemnet for Undersøgelsen, men den behandler tillige Spørgsmaal om Odelsret, Underholdningspligt, Værgemaal, Ed ved Mededsmænd og andre Forhold.

Miss Phillpotts' Undersøgelser udstrække sig over Island, de tre nordiske Riger, Holsten, Frisland, Holland og Belgien, Nordfrankrig og England. Med fortrinlig Sprogkendskab behandler hun de i mange Sprog fra meget forskellige Tidsaldre

skrevne Retskilder, og hun er ikke blot fortrolig med Litteraturen fra disse Lande, men har selv gjort Undersøgelser i Arkiverne, f. Eks. her i Landet og i Slesvig og Holsten; det gjaldt især om at studere gamle Retssager i Thingbøgerne. Resultatet heraf er en Paavisning af, paa hvor vidt forskellige Tider Slægtens juridiske Sammenhøren begyndte at tage sig og endelig ophørte i de enkelte Lande.

Allerede den første Undersøgelse om Forholdene paa Island giver smukke Løfter om, hvad de følgende Kapitler ville bringe. Miss Phillpotts viser, hvor lidt det bevarede Lovstykke Baugatal med dets detaillerede Angivelse af Mandebodens Fordeeling er at lide paa med Hensyn til Kundskaben om de virkelige gældende Retsforhold, og at Sagaerne aldrig vise Eksempler paa, at Slægten deltog i Mandebodens Udredelse, som alene paahvilede Manddraberen eller en enkelt Slægtning, ligesom ogsaa kun en enkelt eller nogle enkelte af den dræbtes Slægt modtog den. Ligeledes paaviser Forf., at Lovstykket vigsloði, der opregner dem, der ere berettigede til at forfølge for Manddrab, og dem, der faa Andel i den udredede Mandebod, i Virkeligheden kun nævner de sædvanlige Arvinger efter Loven i Rækkefølge og aldeles ikke Slægten i sin Helhed. Ogsaa gennem andre Oplysninger godtgør Forf. — i Modsætning til den gængse Opfattelse — hvorledes i det islandske Samfund netop enhver Sammenhøren af den videre Slægtkreds tidligt var hørt op. Lignende Forhold finder Forf. i Norge, og et Lovbud af Magnus Lagaböter havde derfor let ved at standse Slægtens Deltagelse i Mandebodens Udredelse og Modtagelse. Baade i Norge og paa Island har formentlig Bosættelsen paa vidt forskellige Steder og i det Hele de store Afstande virket opløsende paa Slægtbaandets Virkninger.

En Modsætning til denne Individualisme møder os derimod i Sverige og Danmark, som Miss Phillpotts i det Hele er tilbøjelig til at anse som de rette germanske Tilstandes Hjemsteder. Valdemar Sejr er ganske vist den første af Nordens Konger, som ved Lov afskaffede Slægtens Pligt til at skulle deltage i Mandebodens Udredelse, men det hjalp ikke, Sædvanen var stærkere end Kongebudet; først efter Reformationen

mærker man Modstand herimod og det individuelle Ansvar gjort gældende. Men endnu gennem hele det 17de Aarh. kan man træffe Slægten som Helhed optrædende ved Mandebodens Modtagelse; Forf. fremdrager fra Arkivet i Slesvig et Eksempel paa, hvorledes endnu 1693 i Haderslev 44 Personer vare med om at modtage en ydet Mandebod.

Fra Slesvig — Forf., som dog ellers godt kender Slesvigs statsretlige Stilling, bruger nogle Gange ganske utidsmæssigt Betegnelsen Slesvig-Holsten — vender Undersøgelsen sig til Ditmarsken og Holsten, med deres Slachten og Vetterschaften, derpaa til Landene ved Nordsøkysten og Kanalen og til sidst til England. Om dette Land ere Undersøgelserne særlig udførlige og vigtige. Foruden at paavise Regler i de angelsachsiske Retskilder, der tilsyneladende stamme fra Vikingerne, godtgør Forf., hvor overordentlig tidlig, næsten allerede fra 7.—8. Aarh., Individet her var gjort uafhængig af Slægten.

Og hvad er nu Udbyttet af denne retshistoriske Vandring? Det omfattende Slutningskapitel viser, hvorledes Forf. netop med Held søger at vinde et almindeligere Resultat om Grundene til at Slægtforbindelsen kunde hos eet Folk slukkes endog mange Aarhundreder tidligere end hos et andet, der dog havde samme Herkomst. Hun peger paa, hvorledes Udvandring og navnlig Flytninger over Havet vare i Stand til at overskære Slægtforbindelsen; hun paaviser ogsaa, hvorledes Slægtforbindelsen ubevidst virkede demokratisk, idet den gav en Eyne til at modslaa Stormændenes Tryk; derfor kom ogsaa Island paa Fristatstiden saa haardt til at savne den. I det Hele kommer Forf. her ind paa mange Betragtninger over Samfundenes forskellige Bygning og Sammensætning, over Landenes Bebyggelsesmaade og over Arvegangen, og enkelte af hendes Sætninger ville vel nok møde Modsigelse. Vi maa i denne korte Redegørelse nøjes med at henvise til disse ligeledes lærerige Afsnit af den tankevækkende Bog. J. S.

I den sidste Menneskealder er der i Rusland gjort et overordentlig stort Arbejde for gennem Offentliggørelsen af Aktstykker at kaste Lys over Landets Historie i det 18. og